

Circulariteit in de bouw...

HET onderwerp van 2021!

Nieuwsbrieven, webinars, oproepen voor pilootprojecten, ... de afgelopen maanden stond circulair bouwen centraal in alle debatten! Iedereen praat erover. Iedereen wil zijn steentje bijdragen. We zien dat, in tegenstelling tot wat vaak wordt gezegd van de bouwsector, namelijk dat deze vrij "conservatief" is, circulariteit in de bouw zeer snel evolueert. De wil is er; het aantal actoren dat samenwerkingen ontwikkelt, neemt toe; netwerken zijn in ontwikkeling; het portfolio van referentieprojecten wordt elke dag groter; architecten en bouwheren zijn geïnteresseerd in deze paradigmaverschuiving.

Kortom, circulair bouwen - en circulair renoveren - zit in de lift! Producenten van bouwmaterialen volgen deze trend duidelijk met grote belangstelling en werken ook aan strategieën om deel te nemen aan deze grote beweging die duidelijk aan het versnellen is en die het debat over duurzaam bouwen zelfs begint te verdringen.

Maar in dit debat waarin iedereen op zoek is naar zijn plek en zijn rol, is de verleiding groot om zich te profileren als drager van DE oplossing. We horen soms redeneringen die wat kort door de bocht zijn met onvolledige informatie of ook vooringenomen ideeën.

Via dit artikel en de artikelen die in de loop van dit jaar 2021 zullen volgen, wil onze sector haar bijdrage aan de circulariteit met u delen ... In dit eerste vrij algemene artikel overlopen we met u verschillende aspecten van circulariteit en in de volgende uitgaven zullen we dieper ingaan op bepaalde thema's, aan de hand van projecten die getuigen van innovatieve praktijken en altijd vanuit het oogpunt van techniek en normering/regelgeving.

Om u op weg te laten kennismaken met **de baksteensector vanuit het oogpunt van circulariteit**, stellen we u hieronder enkele "weet u dat ..." voor.

Weet u dat de verwachtingen van onze sector op het gebied van circulariteit talrijk zijn?

Circulariteit is een deugdzaam concept, maar om dit te concretiseren of om de realisatie te versnellen, moeten nog diverse obstakels worden weggenomen.

In eerste instantie op gebied van de productie van materialen. Veel barrières moeten nog worden weggewerkt om bijvoorbeeld producenten in staat te stellen materiaalstromen uit andere sectoren of uit recycling te gebruiken. Het wettelijke kader moet worden vereenvoudigd en er moet gelijktijdig voor gezorgd worden dat er in geen enkele fase van de levenscyclus van het product gevolgen voor het milieu of de gezondheid zijn. De beschikbaarheid van deze secundaire stromen moet gewaarborgd zijn. De technische eigenschappen van producten mogen niet worden beïnvloed.

Het vertrouwen maar ook de vraag van de consument naar materialen met een gerecycleerde inhoud uit gerecupereerde grondstoffen, en naar herbruikbare of recycleerbare materialen moet aanwezig zijn om circulariteit de nichemarkt te laten overstijgen.

Er moeten normen en kwaliteitscriteria worden ontwikkeld.

Er moet dus nog een aantal acties worden ondernomen zodat circulariteit deel uitmaakt van een kader dat bevorderlijk is voor de ontwikkeling ervan.

Weet u waar u prioriteiten dient te stellen?

"Circulariteit in de bouw betekent dat je gebouwen kunt ontmantelen om materialen terug te winnen en te hergebruiken." Dit is een aanname die toch dient te worden genuanceerd. Hoewel het zeker een belangrijk facet is van circulair bouwen, is **demonteerbaarheid** niet het enige bovenaan de lijst van basisprincipes die richting zouden moeten geven aan het circulaire ontwerp van onze gebouwen. Een ander essentieel aspect is de relatieve **tijdelijkheid**. Gebouwen zijn geen consumptiegoederen en het zou niet maatschappelijk verantwoord zijn om bij elke verandering van bewoner een volledig gebouw te ontmantelen. Gelukkig hoeven we niet tussen de twee te kiezen en kunnen we heel goed evolueren naar bouwontwerpen die de robuustheid combineren die nodig is om generaties lang mee te gaan met de flexibiliteit om aan de veranderende behoeften van bewoners te voldoen.

De keramische bouwmaterialen bevinden zich op een kruispunt tussen robuustheid/duurzaamheid en flexibiliteit. Laten we dus op de lange termijn denken voor de structuur en schil van onze gebouwen van morgen en de binnenkant van het gebouw zo ontwerpen dat het kan worden aangepast aan de veranderende behoeften. De keramische structurele, gevel- of dakbedekkingsmaterialen zijn volledig in lijn met deze filosofie omdat zij hun technische en esthetische eigenschappen behouden en ook in staat zijn om in elk type van binnenhuisinrichting te passen.

En als de dag komt, hoe ver weg in de toekomst ook, dat het gebouw ontmanteld wordt dan zullen de keramische bouwmaterialen niet op het olifantenkerkhof terecht komen, maar een tweede leven vinden in andere gebouwen of, gerecycleerd worden als een selectieve sloop niet mogelijk is.

Weet u dat de productie van keramische bouwmaterialen al deel uitmaakt van een "zero waste"-aanpak?

Voor keramische bouwmaterialen, "niets gaat verloren, alles wordt gecreëerd, alles wordt getransformeerd".

De sector heeft niet gewacht tot de circulaire economie het nieuwe stokpaardje van Europa en de lokale autoriteiten werd om circulariteit een centrale plaats te geven in zijn ontwikkeling en zijn productassortiment. Een speler zijn in een economie die gebaseerd is op een zo efficiënt mogelijk gebruik van grondstoffen, rekening

houden met het milieu en producten met een zeer lange levensduur aanbieden... dat is wat de bedrijven in de keramische sector drijft.

De overgrote meerderheid van de baksteen- en dakpanfabrieken is gevestigd in de nabijheid van de kleiafzettingen, waardoor de impact van het transport van basisgrondstoffen aanzienlijk wordt beperkt. De andere primaire en secundaire grondstoffen zijn eveneens afkomstig uit België of de buurlanden.

Bovendien volgt de sector een "anti-verspilling" -benadering door zoveel mogelijk materiaalstromen te gebruiken die anders gedoemd zouden zijn om verloren te gaan of veroordeeld zouden zijn tot minder hoogwaardig gebruik. Een voorbeeld hiervan is het gebruik van klei en leem afkomstig van infrastructuurwerken. Het fabricageproces tolereert ook geen enkel verlies van grondstoffen, aangezien in elke fase (vormen, drogen, bakken) productieafval systematisch opnieuw in de grondstoffenmix wordt verwerkt.

Het waterverbruik wordt ook geoptimaliseerd door een waterrecuperatiesysteem in een gesloten circuit.

Het drogen en bakken van keramische producten maakt de sector energie-intensief, in het bijzonder door het gebruik van aardgas. Het verminderen van het energieverbruik en de uitstoot van broeikasgassen staat centraal in de verdere ontwikkeling van de sector die zich voluit wil inzetten voor de energietransitie. Hoewel er al verschillende technologieën worden toegepast ter optimalisatie van de productie-installaties of voor de productie/gebruik van hernieuwbare elektriciteit, onderzoekt de sector momenteel andere mogelijkheden om de energie-, klimaat- en ecologische voetafdruk van zijn producten verder te verminderen.

De sector is ook begonnen met de dematerialisatie van zijn producten (waarbij dezelfde functie wordt gegarandeerd met dunnere producten), waardoor het gebruik van grondstoffen en energie aanzienlijk kan worden verminderd.

Weet u dat bakstenen gebouwen gerenoveerd kunnen worden naar de huidige comfortnormen?

Er zijn tal van oplossingen mogelijk voor de energetische renovatie van bestaande baksteengebouwen.

Belgische dakpan- en baksteenfabrikanten

Bij (niet geïsoleerde) spouwmuren, kan het buitenspouwblad gedemonteerd worden, (nieuwe) isolatie tegen het binnenspouwblad (dragende binnenmuur) geplaatst en kan de buitenzijde afgewerkt worden met gevelstenen, baksteenstrips of kleidakpannen. Eventueel kunnen de gevelstenen hergebruikt worden (rekening houdend met rooilijndecreet en aanpassen van fundering).

Er zijn verschillende buitengevelisolatiesystemen op de markt, die geplaatst kunnen worden tegen de buitengevel en waarbij de afwerking met baksteenstrips terug het uitzicht van baksteen geeft.

Indien geen van bovengenoemde mogelijkheden technisch toepasbaar zijn, kan er nog steeds overgegaan worden naar het plaatsen van binnenisolatie.

Wat de verschillende technische randvoorwaarden zijn, zullen in een volgend artikel verder bespreken.

Weet u dat de keramische producten van gisteren kunnen worden gebruikt in uw nieuwbouw- of renovatieprojecten?

Het recupereren van bestaande gevelstenen is reeds lang ingeburgerd. Denk maar aan de gekende “pastorie” stijl, waar de bouwheer net vragende partij is om te werken met bakstenen met een “verweerd” uitzicht. Heden ten dage zijn er tal van projecten lopende waarbij bestaande gevels ontmanteld worden en de gevelstenen hergebruikt worden.

Keramische dakpannen en straatbakstenen zijn materialen die ook zonder probleem kunnen gedemonteerd en hergebruikt worden.

Deze recuperatiematerialen hebben de “tand des tijds” doorstaan doch er is ook nood aan een technisch-normatief kader voor de beoordeling ervan. Tot nu toe wordt de toepasbaarheid van deze materialen bepaald door de praktische kennis en ervaring van de aannemers. Er lopen onderzoeksprojecten om een technisch kader te ontwikkelen.

Weet u dat er momenteel innovatieve bouwsystemen met baksteen worden ontwikkeld om toekomstige ontmanteling te vergemakkelijken?

Als alternatief voor metselwerk (metselsteen gecombineerd met mortel) bestaan er diverse systemen voor het droog stapelen van bakstenen.

Er zijn ook nog andere “gevelsystemen” waarbij bakstenen/keramische materialen op een frame bevestigd worden.

Zowel de droogstapelsystemen als deze gevelsystemen zijn perfect demonteerbaar.

In een volgend artikel zal meer in detail ingegaan worden op de verschillende systemen.

Zoals U wellicht al begrepen heeft, zal ons jaar 2021 in het teken staan van circulariteit. Een jaar waarin we innovatieve duurzame bouwsystemen en ontmanteling van gebouwen als bron van hergebruik van materialen onder de aandacht zullen brengen.

Bakstenen voor gewoon metselwerk:

V: volle baksteen voor gewoon metselwerk

P: geperforeerde baksteen voor gewoon metselwerk

L: geperforeerde baksteen met lichte scherf

Bakstenen voor gevelmetselwerk

S: strengpersgevelsteen ('machinale' gevelsteen)

H: handvorm en vormbakperssteen

A: andere soorten (traditionele en 'rustieke' gevelstenen zoals veldovensteen, enz.)

Andere producten:

W: welfsels

D: dakpannen

O: straatklinkers

St: steenstrips

Voor details over het productiegamma van elke fabriek, kan men zich best rechtstreeks tot de bedrijven wenden.

Oost-Vlaanderen

• Steenbakkerij HOVE

Lindendreef 101
9400 Ninove
Tel. (054) 33 26 67
Fax (054) 32 82 38
www.steenbakkerijhove.be
info@steenbakkerijhove.be

(V-H-A)

• Steenfabriek VANDE MOORTELE

Scheldekant 7
9700 Oudenaarde
Tel. (055) 33 55 66
Fax (055) 33 55 70
www.vandemoortel.be
info@vandemoortel.be

(H-O-St)

• SVK

Aerschotstraat 114,
9100 Sint-Niklaas
Tel. (03) 760 49 00
Fax (03) 777 47 84
www.svk.be
info@svk.be

(V-P-H-St)

West-Vlaanderen

• Wienerberger - divisie

KORTEMARK

Hoogledestraat 92,
8610 Kortemark
Tel. (051) 57 57 00
Fax (051) 57 57 02
www.wienerberger.be
info@wienerberger.be

(V-P-L-S-H)

• Wienerberger - divisie

ZONNEBEKE

leperstraat 186
8980 Zonnebeke
Tel. (051) 78 80 60
Fax (051) 77 10 38
www.wienerberger.be
info@wienerberger.be

(V-P-L-S)

• DUMOULIN Bricks

Moorseelsesteenweg 239
8800 Roeselare
Tel. (056) 50 98 71
Fax (056) 50 41 92
www.dumoulinbricks.be
info@dumoulinbricks.be

(V-P-S)

• WIENERBERGER

Kapel ter Bede 121
8500 Kortrijk
Tel. (056) 24 96 35
Fax (056) 51 92 75
www.wienerberger.be
info@wienerberger.be

(V-P-L-S-H-A-D-O-St)

Limburg

• Joseph Bricks

Leemkuilstraat 12
3630 Maasmechelen
www.josephbricks.com
hello@josephbricks.com

(H)

• Steenfabriek Maasmechelen

Slakweidestraat 35
3630 Maasmechelen
Tel. (089) 30 50 42
www.vandersandengroup.be
info@vandersandengroup.be

(St)

• Wienerberger - divisie

LANAKEN

2de Carabinierslaan 145
3620 Veldwezelt-Lanaken
Tel. (089) 71 51 38
Fax (089) 72 28 80
www.wienerberger.be
info@wienerberger.be

(H)

• NELISSEN Steenfabrieken

Kiezelweg 458-460
3620 Lanaken (Kesselt)
Tel. (012) 45 10 26
Fax (012) 45 53 89
www.nelissen.be
info@nelissen.be

(H-St)

• Wienerberger - divisie

MAASEIK

Venlosesteenweg 70
3680 Maaseik
Tel. (089) 56 40 38
Fax (089) 56 81 83
www.wienerberger.be
info@wienerberger.be

(H-A)

• Steenfabrieken

VANDERSANDEN

Riemstersteenweg 300
3740 Spouwen
Tel. (089) 51 01 40
Fax (089) 49 28 45
www.vandersandengroup.be
info@vandersandengroup.be

(H-O-St)

• Steenfabrieken

VANDERSANDEN

Nijverheidslaan 11
3650 Lanklaar
Tel. (089) 79 02 50
Fax (089) 75 41 90
www.vandersandengroup.be
info@vandersandengroup.be

(H-O-St)

• Steenbakkerijen

VAN MEMBRUGGEN

Dorpsstraat 17
3770 Riemst
Tel. (012) 23 30 28
www.steenbakkerijen-van-membruggen.be
info@steenbakkerijen-van-membruggen.be

(A)

Antwerpen

• Wienerberger - divisie RUMST

Nieuwstraat 44
2840 Rumst
Tel. (03) 880 15 20
Fax (03) 844 28 11
www.wienerberger.be
info@wienerberger.be

(P-L)

• Swenden

Nieuwstraat 2
2840 Rumst
Tel. (03) 844 22 22
Fax (03) 844 38 02

• DESTA

Heerle 11
2322 Minderhout (Hoogstraten)
Tel. (03) 315 70 99
Fax (03) 315 81 48
www.desta.be
mail@desta.be

(S-O-St)

• Steenbakkerij FLOREN

Vaartkant Rechts 4
2960 St.-Lenaarts
Tel. (03) 313 81 98
Fax (03) 313 71 56
www.floren.be
info@floren.be

(V-S-St)

• Wienerberger - divisie

NOVA

Steenbakkersdam 36
2340 Beerse
Tel. (014) 61 10 99
Fax (014) 61 04 32
www.wienerberger.be
info@wienerberger.be

(P-L)

• Wienerberger - divisie

BEERSE

Abshede 28
2340 Beerse
Tel. (014) 61 19 75
Fax (014) 61 22 33
www.wienerberger.be
info@wienerberger.be

(H-St)

• Wienerberger - divisie

QUIRJENEN

Sint Jobbaan 58
2390 Westmalle
Tel. (03) 311 51 12
Fax (03) 311 62 56
www.wienerberger.be
info@wienerberger.be

(V-P-L-S)

Henegouwen

• Wienerberger - divisie

PERUWELZ

Rue de l'Europe, 11
7600 Péruwelz
Tel. (069) 77 97 10
Fax (069) 77 97 11
www.wienerberger.be
info@wienerberger.be

(H)

• Briqueterie de PLOEGSTEERT

'Barry'

Grand route 533
7534 Barry
Tel. (069) 53 26 00
Fax (069) 53 26 09
www.ploegsteert.com
info@ploegsteert.com

(S-P-St)

• Briqueterie de PLOEGSTEERT

Touquetstraat 228
7782 Ploegsteert
Tel. (056) 56 56 56
Fax (056) 56 55 01
www.ploegsteert.com
info@ploegsteert.com

(P-L-W)